

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 7 Sayı: 32 Volume: 7 Issue: 32
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

UZAKTAN EĞİTİM DERSLERİNDE MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN VERİMLİ DERS ÇALIŞMA STRATEJİLERİNE SAHİP OLMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

*INVESTIGATION LEVEL OF POSSESSING EFFECTIVE STUDYING STRATEGIES IN
DISTANCE LEARNING LESSONS FOR STUDENTS OF VOCATIONAL HIGHER SCHOOLS*

Metin KADİM*

Yusuf Alperen ŞİŞMAN**

Mete GÜLSUNAR***

Öz

Günümüzdeki hızlı değişim ve gelişim hayatımızın her alanını etkilediği gibi eğitim faaliyetlerinde de çeşitli yöntemleri beraberinde getirmiştir. Bu yöntemlerden biri de uzaktan eğitim hizmetleridir. Uzaktan eğitim kapsamında hangi yolla olursa olsun öğrencilerle paylaşılan ders dokümanlarını anlamak, yorumlamak ve gelişimleri doğrultusunda bu kaynaklardan yararlanabilmek tamamıyla öğrenciye ait olan bir sorumluluktur. Bu sorumluluk dahilinde, uzaktan eğitim faaliyetlerinde amaçlanan başarıya ulaşılabilmesi için öğrencilerin ders çalışma stratejileri de büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan çalışmada, uzaktan eğitimde öğrencilerin ders çalışma stratejilerine sahip olma durumu cinsiyete, yaşa, bölüme ve öğretim durumuna göre karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir.

Betimsel tarama modeli çerçevesinde ve anket uygulaması şeklinde yürütülen araştırmaya uzaktan eğitim dersi alan 170 öğrenci katılmıştır. Toplam 26 sorudan oluşan anket formunun genel güvenilirliği 0.82 olarak hesaplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde ilişkisiz örneklem için t testi ve tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm ve öğretim türü değişkenlerine göre verimli ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < .05$).

Araştırma sonuçları doğrultusunda çalışmalara hız verilmesi, ayrıca konu ile ilgili çalışmak isteyen akademisyen ve öğretmenler ile uzmanların teşvik edilerek desteklenmeleri sağlanabilir. Uzaktan eğitim kapsamında yer alabilecek derslerin incelenmesi, her ders için en uygun uzaktan eğitim yöntemlerinin belirlenmesi ve bu konuda web sitelerini hazırlayabilecek ara eleman yetiştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Verimli Ders Çalışma Stratejileri, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri.

Abstract

Nowadays, the fast changes and improvements, affects the different methods of the educational issues as it affected every points of our lives. The one of the considered method is distance learning. In distance learning, the complete responsibility is

belong to the students like understanding, interpreting the shared documents and benefitting from the online resources. Within this responsibilities, the studying strategies of the students takes an important role for reaching the aimed success. In the respect of this study, the status of the students's having studying strategies in distance learning according to sex, ages, studying departments and educational degree are investigated comparingly.

170 students who have distance learning lectures had attended to a research which is conducted in the frame of the descriptive survey model and in the form of survey application. The general reliability of the survey paper which consists of 26 questions is calculated as 0.82. T test and single factor variance analyze is used for unrelated paradigms of analyzing aggregated data.

According to the research results; the meaningful differences are detected in the level of beneficial studying strategies of the student who attended to this study according students' sex, age, department and the education types ($p < 0.5$).

Toward research results; studies must be accelerated and the academicians, teachers and experts who are interested in this subject and eager to study on it, must be promoted and supported. Investigation of the lectures which take a part within distance learning, to determine the most suitable methods of any lectures, and to bring some technical people up for preparing this web sides is proposed.

Keywords: Distance Learning, Effective Studying Strategies, Vocational Higher School Students.

Giriş

Teknolojinin hızla gelişmesi ile geçmiş yıllara oranla bilgiye daha fazla ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Hatta daha çok ve daha hızlı bilgi üretme gereği hayatımızda oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Bununla birlikte bu bilgilerin en kısa zamanda paylaşılması ve yaygınlaştırılmasının sağlanması da teknolojik imkânların artırılması ve yaygın hale getirilmesi ihtiyacını doğurmuştur (Halis, 2001:83). Günümüzde iletişim teknolojilerinin (bilgisayar, televizyon, internet, uydu vb.) gösterdiği gelişmeler bu ihtiyaca cevap verebilecek nitelik kazanmıştır. Böyle bir ortamda ileriye net bir şekilde görüp gelecekte ihtiyaç duyulabilecek bilgi ve iletişim teknolojileri hakkında gerekli önlemleri alan, çeşitli düzenlemeleri gerçekleştiren, teknolojik alt yapı çalışmalarını hazırlayan ve bu yeniliklerin ülkenin tüm alanlarındaki yansımalarını tahmin ederek harekete geçen ülkelerin bir adım daha öne çıkacağı hiç şüphe götürmez bir gerçektir (Sariabdulloğlu ve Ersoy, 2008:1).

Günümüzde her alanda meydana gelen hızlı değişim, toplumsal yaşamın şartlarını da değiştirmektedir. Toplumsal yaşamdaki değişimlere paralel olarak eğitimin işlevlerine yeni boyutlar eklenmekte ve eğitimin toplumdaki değişmeyi, gelişmeye taşıma sorumluluğu önem kazanmaktadır (Jin, 2002:171). Az gelişmiş ve ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde, genel nüfus içindeki çocuk nüfusun fazla olması, öğretmen niteliğinin düşük oluşu, bir öğretmene düşen öğrenci sayısının fazla olması, anne babaların eğitimin önemini kavrayamamış olması gibi nedenler eğitim sisteminde sorunlara yol açmaktadır. Aynı anda büyük kitlelere eğitim hizmeti verilememesi, bireylerin ilgi ve yeteneklerinin yeteri kadar dikkate alınmaması, bireyler için gerekli bilgilerin ve bilgi miktarlarının doğru olarak belirlenememesi, bilginin uygun teknik kullanılarak sunulmaması, gerekli bilginin etkili bir şekilde kısa sürede verilememesi nedeni ile eğitim sorunlarının çözülememesi, eğitimci ve yöneticileri yeni çözüm arayışlarına yöneltmiştir (Kaya, 2002:8-9). Tüm ülkeler, bireylere temel eğitim, temel eğitime dayalı mesleki eğitim, yeniden eğitilmek, mesleğinde ilerlemek isteyenlere yaşam boyu eğitim, tüm eğitim amaçlarının ekonomik olarak gerçekleşmesini sağlayan eğitim gibi eğitime ilişkin temel konularda ortak görüşleri benimsemişlerdir (Kaya, 2002:7).

Bilgi ve bilgisayar ağı teknolojilerindeki patlama, tüm dünya ülkelerindeki bireylerin yaşamlarını ve çalışmalarını değiştirmektedir. Tüm bu gelişmeler toplumsal yaşamın her alanını etkilemekte eğitim de bu sosyal değişikliklerden etkilenmektedir (Jin, 2002:171). Bu etkilerin olumlu yönde şekillenmesini sağlama sorumluluğunu ise hiç kuşkusuz eğitim sistemleri taşımaktadır. Dünyada her ülke, kendi eğitim politikaları çerçevesinde teknolojik gelişmeleri takip etmekte ve iletişim teknolojilerini eğitim sistemlerinde etkili olarak kullanmaya çalışmaktadır. Bu iletişim teknolojileri ülkelerin eğitim sistemlerinin yapılarında değişikliğe neden olmakta ve yeni yapılandırmaları gerektirmektedir (İşman, 1999:93). Bu konudaki bireysel ve toplumsal bilinçlenmenin sonucu olarak da her tür ve düzeydeki eğitime olan istek sürekli olarak artmaktadır. Bireylerin eğitim isteği ve ihtiyacı eğitim kurumlarının zorlanmasına neden olmakta, eğitim ihtiyacını karşılamak da bir sorun haline gelmektedir. Bu sorun, maliyeti devamlı yükselen eğitim harcamalarına neden olmaktadır. Eğitim alanındaki bu durum, yüz yüze uygulanan eğitime alternatif olabilecek yeni bir disiplinin oluşmasına zemin oluşturmuştur. Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldıran, isteyen, ihtiyaç duyan her bireye yaşam boyu eğitim sunan teknolojik araçlardan yararlanmaya ve bağımsız öğrenmeye dayalı olan bu disiplin “uzaktan eğitim” olarak karşımıza çıkmaktadır (Yaylacı, 2000:3).

“Uzaktan eğitim, bir öğretmenin fiziksel olarak öğrencilerin buldukları yerlerde olmasını gerektirmeksizin, teknolojinin imkânlarından yararlanılarak, öğrenci ve öğretmenlerin bir sanal sınıf ortamında değişik şekillerde karşı karşıya getirildikleri, planlı bir eğitim şekli” (Ertuğrul, 1999:7; Çallı, 2001:1) olarak tanımlanabildiği gibi kısaca; “eğitimci ve öğrenen kişinin birbirinden uzak mesafelerde olduğu durumda gerçekleşen resmi bir öğrenme yolu” olarak da tanımlanabilir (Verduin ve Clark, 1994:7).

Uzaktan öğrenme, oldukça eski bir kavramdır ve kitapların ortaya çıkışı ile artmış ve yaygınlaşmıştır. Bugün uzaktan eğitim olarak adlandırılan eğitim şeklinin temelinde, mektupla eğitim olduğu söylenebilir (Karasar, 1999:50). Isaac Pitman ilk modern uzaktan eğitimci olarak kabul edilmektedir; mesleği plakçılık olan Pitman, 1840’da İngiltere’de mektupla stenografi öğretmeye başlamıştır (Bratt, 1997:12). Yapılan araştırmalar, uzaktan eğitimin dört aşamada geliştiğini ortaya koymaktadır. Birinci aşamada, tamamen posta hizmetleri ile basılı materyaller kullanılmış ve ilk uygulama 1728 yılında yapılmıştır. Dersler ile ilgili olan kitap ve ders notları posta yolu ile öğrencilere gönderilmiş ve bu uygulama 1700 ile 1900’lü yılların başlarına kadar yaygın ve etkili olarak kullanılmıştır (İşman, 1999:94). Daha sonra uzaktan öğrenme, her yeni iletişim araçlarının gelişi ile yeni bir boyut kazanmıştır (Gibbons ve Fairweather, 1998:510). Dolayısı ile aslında uzaktan eğitimden çok uzun yıllardan beri farklı biçimlerde; örneğin mektup, telefon, radyo ve televizyon ile yararlanılmıştır. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi ile uzaktan eğitimde kullanılan iletişim araçlarına televizyondan sonra bilgisayar ve internet de eklenmiştir.

Uzaktan eğitimin iki temel özelliğinden söz etmek mümkündür. Uzaktan eğitimin birinci özelliği, eğitimin gerçekleştirildiği zaman diliminin büyük bir kısmında hatta tamamında öğrenci ve öğretmenin ayrı fiziksel mekânlarda bulunmaları; ikinci özelliği ise, öğrenci ve öğretmen arasında ders sırasında iletişimi sağlamak amacıyla eğitsel araçların kullanılması (bilgisayar, telefon, faks, teyp, video ve bunun gibi) ve ders içeriğinin bu araçlar aracılığıyla öğrenciye ulaştırılmasıdır (Ayvazreis, 2004:1186). Uzaktan eğitim sisteminde; yaş, mekân, coğrafya, para sıkıntısı, günlük yaşam şartlarındaki (iş ve çalışma hayatı, sağlık sorunları, ailevi durumlar vb.) engeller nedeniyle örgün eğitim imkânı bulamayan ve okuma arzusunda olan bireylere eğitim verilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması konusu da önemli bir konuma yükselmektedir (Gürçan, 1999:137).

Uzaktan eğitim uygulamalarında hangi kuramsal yaklaşım ya da bileşenler dikkate alınırsa alınsın, uzaktan eğitim öğrencilerinin normal öğrencilere göre tek başına öğrenme zorunluluğu daha fazladır ve bu da uzaktan eğitim öğrencisinin birinci görevidir. Oldukça

zorlu olan bu görev planlama, motivasyon, düzenli ve verimli ders çalışma ve öğrenme materyallerini analiz etme gibi birçok beceriyi gerektirir (Teker, 2002:1-52). Verimli ders çalışma becerilerine sahip olmayan öğrenciler, gösterdikleri çabanın ve harcadıkları zamanın karşılığını alamadıkları için okuldaki başarısı ve buna bağlı olarak okul sonrası yaşamlarında da olumsuz yönde etkilenmektedir (Türkoğlu, Doğanay ve Yıldırım, 1998:14-15).

Uzaktan eğitim kapsamında hangi yolla olursa olsun öğrencilerle paylaşılan ders dokümanlarını anlamak, yorumlamak ve gelişimleri doğrultusunda bu kaynaklardan maksimum düzeyde yararlanabilmek tamamıyla öğrenciye ait olan bir sorumluluktur. Bu bakımdan, uzaktan eğitim faaliyetlerinden amaçlanan verimli eğitim sürecinde başarıya ulaşılabilmesi hususunda öğrencilerin ders çalışma stratejileri de büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden araştırmada uzaktan eğitimde öğrencilerin ders çalışma stratejileri araştırılmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin uzaktan eğitim derslerinde meslek yüksekokulu öğrencilerinin verimli ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerini değerlendirmektir. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrenciler verimli ders çalışma stratejilerini hangi düzeyde kullanmaktadır?
2. Öğrencilerin verimli ders çalışma stratejilerini kullanma düzeyleri
 - Cinsiyetine,
 - Yaşına,
 - Okuduğu bölüme ve
 - Öğretim durumuna (gece/gündüz) göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma betimsel tarama modeli çerçevesinde ve anket uygulaması şeklinde yürütülmüştür. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmalarda, betimsel tarama çalışmaları en yaygın yöntemdir, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb) özetlerler (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012:22).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ondokuz Mayıs Üniversitesi Vezirköprü Meslek Yüksekokulu'nda, 50'si bilgisayar programcılığı, 50'si çocuk gelişimi, 35'i mobilya dekorasyon ve 35'i muhasebe ve vergi uygulamaları programlarında öğrenim gören toplam 170 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 110'u birinci öğretim, 60'ı ikinci öğretim öğrencisidir. Öğrencilerin seçiminde nitel veri toplama geleneğine uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden "uygun / elverişli (convenient)" örneklem yöntemi kullanılmıştır. Diğer bir deyişle araştırmacılar kolaylıkla ulaşabilecekleri gönüllü çalışmayı kabul eden uygun öğrencileri seçmişlerdir. Bu öğrencilerin seçilmesindeki diğer bir gerekçe ise, uzaktan eğitimin doğası gereği öğrencilere ulaşmanın zorluğu, ekonomiklik ve kontrolün sağlanmasındaki güçlüklerdir.

Çalışmada sadece Ondokuz Mayıs Üniversitesi Vezirköprü Meslek Yüksekokulu öğrencileri kullanıldığı için araştırma sonuçları ile ilgili bir genelleme yapılmayacaktır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmadaki verilerin toplanmasında, öğrenciler ile ilgili demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu ile Teker (2002) tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır.

Araştırmanın verilerinin toplanmasında kullanılan bu araç, öğrenme ve ders çalışma stratejileri ile ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilmiştir. Önce öğrenme ve ders çalışma stratejileri ile ilgili 100 maddelik bir önerme havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra konu uzmanlarının katkısı da alınarak aynı anlamı veren ve tekrarlanan maddelerin elenmesinden sonra hazırlanan anket taslağı 67 öğrenci üzerinde uygulanarak ön denemesi yapılmıştır. Likert tipi ölçek kullanılarak hazırlanan 26 soruya ilişkin güvenilirlik 0.82 olarak bulunmuştur (Teker, 2002:53-54).

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı ile elde edilen verilerin analizinde ilişkisiz örneklem için t testi ve tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin ders çalışma stratejilerinin cinsiyete ve öğretim durumuna (gece/gündüz) göre incelenmesinde t-testi; yaşa ve bölüme göre incelenmesinde ise tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca gruplar arası farklılığın hangi gruplarda olduğunu saptamak amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde öğrencilerinin ders çalışma stratejileri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için elde edilen veriler değerlendirilerek analiz edilmiş, bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo-1’de araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgilerin frekans dağılımları ve yüzdelik değerleri sunulmuştur:

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler		Frekans (N: 170)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	93	54.7
	Erkek	77	45.3
Yaş	18 ve altı yaş	18	10.6
	19-21 yaş	135	79.4
	22 ve üzeri yaş	17	10.0
Bölüm	Bilgisayar P.	50	29.4
	Çocuk Gelişimi P.	50	29.4
	Mobilya ve Dekorasyon P.	35	20.6
	Muhasebe ve Vergi Uyg. P.	35	20.6
Öğretim Türü	1.Öğretim (Gündüz)	110	64.7
	2.Öğretim (Gece)	60	35.3

Tablo-1 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin % 54.7’si kız, % 45.3’ü erkek; % 10.6’sının 18 ve daha küçük yaşta, % 79.4’ünün 19-21 yaşları arasında ve % 10’unun da 22 ve üzeri yaşlarda olduğu görülmektedir. Öğrencilerin % 29.4’ü bilgisayar programcılığı, yine % 29.4’ü çocuk gelişimi, % 20.6’sı mobilya ve dekorasyon ve % 20.6’sı muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünde okumaktadır. Araştırma grubunun % 64.7’si 1.öğretim (gündüz) öğrencisiyken % 35.3’ü 2.öğretim (gece) öğrencisidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için t-Testi yapılmış ve bulgular Tablo-2’de verilmiştir:

Tablo 2.Öğrencilerin Ders Çalışma Stratejilerine Sahip Olma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Maddeler	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor.	Kız	93	3.279	1.182	-1.722	.087
	Erkek	77	3.610	1.319		
2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışmayacak kadar çok yorgun hissediyorum.	Kız	93	3.311	1.122	-.897	.371
	Erkek	77	3.467	1.130		
3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.	Kız	93	3.580	1.337	3.713	.000*
	Erkek	77	2.766	1.520		
4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm.	Kız	93	3.741	1.366	1.291	.199
	Erkek	77	3.454	1.535		
5.Ders kitaplarında verilen çalışma talimatlarına/yönergelerine göre çalışırım.	Kız	93	2.709	1.247	.412	.681
	Erkek	77	2.623	1.487		
6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.	Kız	93	3.569	1.401	1.311	.192
	Erkek	77	3.285	1.412		
7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.	Kız	93	4.462	1.016	3.812	.000*
	Erkek	77	3.740	1.445		
8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.	Kız	93	4.333	1.056	2.721	.007*
	Erkek	77	3.844	1.288		
9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim.	Kız	93	3.655	1.137	1.732	.085
	Erkek	77	3.311	1.453		
10.Ders çalışırken önemli noktaları gözden geçirmek üzere zaman zaman ara veririm.	Kız	93	3.623	1.031	.837	.404
	Erkek	77	3.480	1.198		
11.Ders çalışırken rakamları, grafikleri ve tabloları atlarım.	Kız	93	2.978	1.451	.828	.409
	Erkek	77	2.792	1.472		
12.Yeni düşünceleri anlamada gerçek yaşamdaki karşılıklarını bulmaya çaba gösteririm.	Kız	93	3.182	1.197	-1.970	.051
	Erkek	77	3.532	1.095		
13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım.	Kız	93	3.430	1.155	1.092	.276
	Erkek	77	3.220	1.343		
14.Önceki öğrendiklerim ile yeni öğrendiklerim arasında bağ kurmaya çalışırım.	Kız	93	3.505	1.273	1.313	.191
	Erkek	77	3.233	1.422		
15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm.	Kız	93	3.204	1.363	.462	.645
	Erkek	77	3.103	1.465		
16.Öğrendiğim konulardaki neden-sonuç ilişkilerini bulmaya çalışırım.	Kız	93	3.387	1.103	.129	.898
	Erkek	77	3.363	1.276		
17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.	Kız	93	3.838	1.035	2.794	.006*
	Erkek	77	3.324	1.361		
18.Konu ile ilgili problem verildiğinde, bu problemi nasıl çözebileceğimi düşünürüm.	Kız	93	3.752	1.129	.837	.404
	Erkek	77	3.597	1.290		
19.Ders kitaplarına ek olarak konu ile ilgili önerilen diğer kaynakları da bulup çalışırım.	Kız	93	3.086	1.290	.164	.870
	Erkek	77	3.051	1.422		
20.Ders çalışırken kısa zamanda okuduğum kelimeler anlamsız bir yığın haline geliyor.	Kız	93	3.086	1.256	-1.324	.187
	Erkek	77	3.350	1.345		
21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor.	Kız	93	3.118	1.516	.288	.774
	Erkek	77	3.051	1.468		
22.Çalıştığım masada mektup, resim, vb dikkat dağıtan gereksiz şeyleri bulundurmam.	Kız	93	3.064	1.487	-1.239	.217
	Erkek	77	3.350	1.511		
23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.	Kız	93	2.795	1.395	-2.911	.004*
	Erkek	77	3.402	1.300		
24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.	Kız	93	2.935	1.283	-2.464	.015*
	Erkek	77	3.441	1.390		
25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımla yeterli değil.	Kız	93	3.000	1.452	-2.054	.042*
	Erkek	77	3.441	1.322		
26.Sınava çalışırken öğreneceğim şeyleri önem sırası, kitaptaki sıra, vb mantıklı bir sıraya sokarım.	Kız	93	3.645	1.340	.535	.594
	Erkek	77	3.532	1.400		

* p<.05

Tablo-2’de yapılan t-testi sonuçlarında öğrencilerin ders çalışma stratejilerine ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre; “3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.” maddesinde [$t_{(168)} = 3.713$, p .05], “7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.” maddesinde [$t_{(168)} = 3.812$, p .05], “8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.” maddesinde [$t_{(168)} = 2.721$, p .05], “17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.” maddesinde [$t_{(168)} = 2.794$, p .05], “23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.” maddesinde [$t_{(168)} = -2.911$, p .05], “24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.” maddesinde [$t_{(168)} = -2.464$, p .05] ve “25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımlı yeterli değil.” maddesinde [$t_{(168)} = -2.054$, p .05] istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılıklara genel olarak bakıldığında sonuçların daha çok kız öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Godzella ve Fournet (1976), Aydın (1989 ve 1990), Matt, Perchersky ve Cervantes (1991), Saracaloğlu ve diğerleri (2004) ile Saracaloğlu ve Karasakaloğlu (2011), tarafından yapılan araştırmalarda da kızlar lehine anlamlı bir değişim olduğu saptanmıştır. Bu durumda, sözü edilen araştırma bulguları ile elde edilen araştırmanın birbirini desteklediği söylenebilir.

Elde edilen bulgular ışığında, “3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.” maddesinde kız öğrenciler genellikle derslerine yalnız çalışmayı tercih ederlerken erkek öğrenciler genellikle grup olarak çalışmayı tercih etmektedirler. Bunun sebebinin ise, kızların genel özellikleri ve kişilik yapıları doğrultusunda grupla çalışma konusunda sıkıntı yaşamaları ve sonucunda başarı elde edememeleri; erkeklerin ise tam tersi olarak grupla çalışmalarda verim elde etme öngörüsü olduğu söylenebilir.

Bulgular sonucunda, “7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.”, “8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.” ve “17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.” maddelerinde öğrencilerin verdikleri cevaplara bakıldığında, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere nazaran daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak ise, kız öğrencilerinin erkek öğrencilere nazaran eğitim-öğretim sürecine daha fazla önem vermeleri, ders çalışma konusunda daha fazla istekli olmaları ve bu konuyu erkeklere göre daha fazla önemsemiş olmaları gösterilebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, “23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.”, “24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.” ve “25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımlı yeterli değil.” maddelerinde verilen cevaplar doğrultusunda erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek öğrenciler ders çalışma planlaması yapma ve sınavdaki önemli noktaları seçme konusunda zorlanmaktadırlar. Bunun sonucu olarak da elde edilen başarıyı yetersiz görmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde yaş değişkenine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için tek faktörlü varyans analizi yapılmış ve bulgular Tablo-3’de verilmiştir:

Tablo 3.Öğrencilerin Ders Çalışma Stratejilerine Sahip Olma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Anova Sonuçları

Maddeler	Yaş	N	\bar{X}	S	F	P	Tukey
1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor.	18 ve altı	18	3.555	1.041	0.428	.652	
	19-21	135	3.385	1.245			
	22 ve üzeri	17	3.647	1.538			
2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışamayacak kadar çok yorgun hissediyorum.	18 ve altı	18	3.277	1.017	0.162	.851	
	19-21	135	3.407	1.121			
	22 ve üzeri	17	3.294	1.263			
3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.	18 ve altı	18	3.611	1.539	1.933	.148	
	19-21	135	3.229	1.455			
	22 ve üzeri	17	2.647	1.497			
4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm.	18 ve altı	18	3.888	1.278	1.919	.150	
	19-21	135	3.651	1.436			
	22 ve üzeri	17	3.000	1.620			
5.Ders kitaplarında verilen çalışma talimatlarına/yönergelerine göre çalışırım.	18 ve altı	18	2.444	1.247	0.423	.656	
	19-21	135	2.718	1.353			
	22 ve üzeri	17	2.529	1.545			
6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.	18 ve altı	18	3.722	1.178	2.070	.129	
	19-21	135	3.481	1.413			
	22 ve üzeri	17	2.823	1.509			
7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.	18 ve altı	18	4.444	.9217	0.589	.556	
	19-21	135	4.096	1.297			
	22 ve üzeri	17	4.117	1.452			
8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.	18 ve altı	18	4.333	.9701	2.049	.132	
	19-21	135	4.148	1.142			
	22 ve üzeri	17	3.588	1.622			
9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim.	18 ve altı	18	3.833	.9235	0.820	.442	
	19-21	135	3.481	1.348			
	22 ve üzeri	17	3.294	1.212			
10.Ders çalışırken önemli noktaları gözden geçirmek üzere zaman zaman ara veririm.	18 ve altı	18	4.000	.9701	1.966	.143	
	19-21	135	3.533	1.091			
	22 ve üzeri	17	3.294	1.311			
11.Ders çalışırken rakamları, grafikleri ve tabloları atlarım.	18 ve altı	18	3.333	1.371	2.111	.124	
	19-21	135	2.777	1.484			
	22 ve üzeri	17	3.352	1.221			
12.Yeni düşünceleri anlamada gerçek yaşamdaki karşılıklarını bulmaya çaba gösteririm.	18 ve altı	18	3.555	1.247	0.350	.705	
	19-21	135	3.311	1.129			
	22 ve üzeri	17	3.352	1.366			
13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım.	18 ve altı	18	4.000	1.084	4.180	.017*	1-3
	19-21	135	3.311	1.199			
	22 ve üzeri	17	2.823	1.509			
14.Önceki öğrendiklerim ile yeni öğrendiklerim arasında bağ kurmaya çalışırım.	18 ve altı	18	3.666	1.137	2.285	.105	
	19-21	135	3.422	1.351			
	22 ve üzeri	17	2.764	1.393			
15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm.	18 ve altı	18	3.166	1.543	0.364	.695	
	19-21	135	3.192	1.384			
	22 ve üzeri	17	2.882	1.495			
16.Öğrendiğim konulardaki neden-sonuç ilişkilerini bulmaya çalışırım.	18 ve altı	18	3.555	1.149	2.674	.072	
	19-21	135	3.429	1.156			
	22 ve üzeri	17	2.764	1.300			
17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.	18 ve altı	18	4.111	.9633	2.986	.053	
	19-21	135	3.600	1.229			
	22 ve üzeri	17	3.117	1.218			
18.Konu ile ilgili problem verildiğinde, bu problemi nasıl çözebileceğimi düşünürüm.	18 ve altı	18	3.833	1.043	0.195	.823	
	19-21	135	3.674	1.202			
	22 ve üzeri	17	3.588	1.416			
19.Ders kitaplarına ek olarak konu ile ilgili önerilen diğer kaynakları da bulup çalışırım.	18 ve altı	18	3.111	1.367	0.090	.914	
	19-21	135	3.081	1.344			

	22 ve üzeri	17	2.941	1.434			
20.Ders çalışırken kısa zamanda okuduğum kelimeler anlamsız bir yığın haline geliyor.	18 ve altı	18	2.944	.8726	0.480	.620	
	19-21	135	3.222	1.330			
	22 ve üzeri	17	3.352	1.455			
21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor.	18 ve altı	18	2.888	1.640	0.190	.827	
	19-21	135	3.118	1.481			
	22 ve üzeri	17	3.058	1.477			
22.Çalıştığım masada mektup, resim, vb dikkat dağıtan gereksiz şeyleri bulundurmam.	18 ve altı	18	3.277	1.601	0.097	.908	
	19-21	135	3.200	1.485			
	22 ve üzeri	17	3.058	1.599			
23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.	18 ve altı	18	3.055	1.392	0.392	.676	
	19-21	135	3.037	1.362			
	22 ve üzeri	17	3.352	1.578			
24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.	18 ve altı	18	2.500	1.150	2.797	.064	
	19-21	135	3.274	1.340			
	22 ve üzeri	17	3.000	1.500			
25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımlı yeterli değil.	18 ve altı	18	3.000	1.188	2.181	.116	
	19-21	135	3.303	1.415			
	22 ve üzeri	17	2.588	1.460			
26.Sınava çalışırken öğreneceğim şeyleri önem sırası, kitaptaki sıra, vb mantıklı bir sıraya sokarım.	18 ve altı	18	3.500	1.504	0.140	.870	
	19-21	135	3.622	1.309			
	22 ve üzeri	17	3.470	1.699			

*p<.05

Tablo-3'te yapılan varyans analizi sonuçlarında öğrencilerin ders çalışma stratejilerine ilişkin görüşlerinde yaş değişkenine göre; "13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım." maddesinde $F_{(167)}=4.180$, $p .05$ istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; "13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım." maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre anlamlı farklılığın 18 ve altı yaş grubu ile 22 ve üzeri yaş grubu öğrenciler arasında olduğu görülmektedir. Buna göre 18 yaşında ve daha küçük olan öğrenciler 22 ve üzeri yaş grubu öğrencilere nazaran daha fazla öğrendikleri arasında benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışmaktadırlar. Bunun sebebinin ise 18 yaş ve altı gruplarının öğrenmeye karşı isteklerinin ve de algılarının 22 ve üstü yaş gruplarına göre daha üst düzeyde olması gösterilebilir.

Araştırma bulgusuna paralel olarak, Dural (2008) da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin yaş ortalamaları arttıkça ders çalışma stratejilerini kullanma düzeylerinin düştüğünü belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde bölüm değişkenine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için tek faktörlü varyans analizi (Anova) yapılmış ve bulgular Tablo-4' de verilmiştir:

Tablo 4.Öğrencilerin Ders Çalışma Stratejilerine Sahip Olma Düzeylerinin Bölüm Değişkenine Göre Anova Sonuçları

Maddeler	Bölüm	N	\bar{X}	S	F	P	Tukey
1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor.	Bilgisayar	50	3.820	1.063	6.185	.001*	1-2 2-4
	Çocuk Gelişimi	50	2.860	1.088			
	Mobilya	35	3.400	1.537			
	Muhasebe	35	3.714	1.152			
2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışmayacak kadar çok yorgun hissediyorum.	Bilgisayar	50	3.660	.917	2.737	.045*	1-2
	Çocuk Gelişimi	50	3.040	1.211			
	Mobilya	35	3.371	1.214			
	Muhasebe	35	3.485	1.094			
3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.	Bilgisayar	50	2.860	1.603	3.649	.014*	1-2
	Çocuk Gelişimi	50	3.680	1.252			
	Mobilya	35	2.857	1.536			
	Muhasebe	35	3.400	1.354			
4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm.	Bilgisayar	50	3.760	1.378	2.856	.036*	2-3
	Çocuk Gelişimi	50	3.960	1.142			
	Mobilya	35	3.114	1.640			
	Muhasebe	35	3.400	1.612			
5.Ders kitaplarında verilen çalışma talimatlarına/yönergelerine göre çalışırım.	Bilgisayar	50	2.680	1.361	2.037	.111	
	Çocuk Gelişimi	50	3.020	1.316			
	Mobilya	35	2.485	1.541			
	Muhasebe	35	2.342	1.136			
6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.	Bilgisayar	50	3.180	1.466	2.674	.049*	1-2
	Çocuk Gelişimi	50	3.860	1.160			
	Mobilya	35	3.142	1.417			
	Muhasebe	35	3.514	1.541			
7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.	Bilgisayar	50	3.680	1.406	4.866	.003*	1-2 1-4
	Çocuk Gelişimi	50	4.540	.885			
	Mobilya	35	3.942	1.454			
	Muhasebe	35	4.400	1.168			
8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.	Bilgisayar	50	3.820	1.272	2.968	.034*	1-2
	Çocuk Gelişimi	50	4.460	.930			
	Mobilya	35	3.914	1.314			
	Muhasebe	35	4.228	1.165			
9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim.	Bilgisayar	50	3.300	1.388	1.060	.368	
	Çocuk Gelişimi	50	3.720	1.010			
	Mobilya	35	3.371	1.516			
	Muhasebe	35	3.600	1.287			
10.Ders çalışırken önemli noktaları gözden geçirmek üzere zaman zaman ara veririm.	Bilgisayar	50	3.540	1.014	.419	.739	
	Çocuk Gelişimi	50	3.700	1.015			
	Mobilya	35	3.457	1.357			
	Muhasebe	35	3.485	1.121			
11.Ders çalışırken rakamları, grafikleri ve tabloları atlarım.	Bilgisayar	50	3.100	1.619	1.965	.121	
	Çocuk Gelişimi	50	3.100	1.328			
	Mobilya	35	2.771	1.416			
	Muhasebe	35	2.428	1.378			
12.Yeni düşünceleri anlamada gerçek yaşamdaki karşılıklarını bulmaya çaba gösteririm.	Bilgisayar	50	3.420	1.089	.798	.496	
	Çocuk Gelişimi	50	3.300	1.233			
	Mobilya	35	3.514	1.121			
	Muhasebe	35	3.114	1.207			
13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım.	Bilgisayar	50	3.060	1.268	1.848	.141	
	Çocuk Gelişimi	50	3.640	1.025			
	Mobilya	35	3.314	1.470			
	Muhasebe	35	3.314	1.207			
14.Önceki öğrendiklerim ile yeni öğrendiklerim arasında bağ kurmaya	Bilgisayar	50	3.260	1.396	1.953	.123	
	Çocuk Gelişimi	50	3.640	1.224			

çalışırım.	Mobilya	35	3.000	1.434			
	Muhasebe	35	3.571	1.289			
15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm.	Bilgisayar	50	3.260	1.425	1.246	.295	
	Çocuk Gelişimi	50	3.180	1.240			
	Mobilya	35	2.771	1.516			
	Muhasebe	35	3.371	1.476			
16.Öğrendiğim konulardaki neden-sonuç ilişkilerini bulmaya çalışırım.	Bilgisayar	50	3.220	1.217	.663	.576	
	Çocuk Gelişimi	50	3.540	1.014			
	Mobilya	35	3.428	1.356			
	Muhasebe	35	3.314	1.182			
17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.	Bilgisayar	50	3.280	1.325	3.516	.017*	1-2
	Çocuk Gelişimi	50	4.000	.968			
	Mobilya	35	3.400	1.287			
	Muhasebe	35	3.714	1.177			
18.Konu ile ilgili problem verildiğinde, bu problemi nasıl çözebileceğimi düşünürüm.	Bilgisayar	50	3.440	1.231	1.075	.361	
	Çocuk Gelişimi	50	3.840	.955			
	Mobilya	35	3.685	1.409			
	Muhasebe	35	3.800	1.255			
19.Ders kitaplarına ek olarak konu ile ilgili önerilen diğer kaynakları da bulup çalışırım.	Bilgisayar	50	3.360	1.381	1.678	.174	
	Çocuk Gelişimi	50	3.140	1.160			
	Mobilya	35	2.800	1.451			
	Muhasebe	35	2.828	1.403			
20.Ders çalışırken kısa zamanda okuduğum kelimeler anlamsız bir yığın haline geliyor.	Bilgisayar	50	3.580	1.326	2.303	.079	
	Çocuk Gelişimi	50	3.080	1.209			
	Mobilya	35	3.171	1.382			
	Muhasebe	35	2.885	1.231			
21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor.	Bilgisayar	50	3.060	1.448	.704	.551	
	Çocuk Gelişimi	50	2.880	1.547			
	Mobilya	35	3.171	1.444			
	Muhasebe	35	3.342	1.532			
22.Çalıştığım masada mektup, resim, vb dikkat dağıtan gereksiz şeyleri bulundurmam.	Bilgisayar	50	3.140	1.470	1.150	.330	
	Çocuk Gelişimi	50	2.920	1.468			
	Mobilya	35	3.428	1.632			
	Muhasebe	35	3.428	1.440			
23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.	Bilgisayar	50	3.460	1.265	4.367	.005*	1-2 2-3
	Çocuk Gelişimi	50	2.580	1.279			
	Mobilya	35	3.371	1.436			
	Muhasebe	35	2.914	1.442			
24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.	Bilgisayar	50	3.540	1.248	4.858	.003*	1-2 2-3
	Çocuk Gelişimi	50	2.600	1.277			
	Mobilya	35	3.400	1.459			
	Muhasebe	35	3.200	1.278			
25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımlarım yeterli değil.	Bilgisayar	50	3.300	1.388	2.020	.113	
	Çocuk Gelişimi	50	2.840	1.419			
	Mobilya	35	3.571	1.334			
	Muhasebe	35	3.200	1.430			
26.Sınava çalışırken öğreneceğim şeyleri önem sırası, kitaptaki sıra, vb mantiki bir sıraya sokarım.	Bilgisayar	50	3.640	1.381	1.542	.206	
	Çocuk Gelişimi	50	3.860	1.340			
	Mobilya	35	3.228	1.436			
	Muhasebe	35	3.514	1.268			

*p<.05

Tablo-4 incelendiğinde; yapılan varyans analizi sonuçlarında öğrencilerin ders çalışma stratejilerine ilişkin görüşlerinde bölüm değişkenine göre; "1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor." maddesinde [$F_{(166)}=6.185$, p .05], "2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışmayacak kadar çok yorgun hissediyorum." maddesinde [$F_{(166)}=2.737$, p .05], "3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim." maddesinde [$F_{(166)}=3.649$, p .05], "4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl

çalışabilirim diye düşünürüm.” maddesinde [$F_{(166)}=2.856$, p .05], “6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.” maddesinde [$F_{(166)}=2.674$, p .05], “7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.” maddesinde [$F_{(166)}=4.866$, p .05], “8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.” maddesinde [$F_{(166)}=2.968$, p .05], “17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.” maddesinde [$F_{(166)}=3.516$, p .05], “23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.” maddesinde [$F_{(166)}=4.367$, p .05] ve “24. Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.” maddesinde [$F_{(166)}=4.858$, p .05] istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına paralel olarak; Bay, Tuğluk ve Gençdoğan (2004)'ın üniversite öğrencilerinin ders çalışma becerilerini incelemek amacıyla yaptıkları araştırma sonucunda, öğrencilerin okudukları bölümlere göre çalışma stratejilerinde çeşitli farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; “1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor.” maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre anlamlı farklılığın bilgisayar ve çocuk gelişimi bölümü ile çocuk gelişimi ve muhasebe bölümü öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Buna göre, bilgisayar ve muhasebe bölümü öğrencilerinin ders çalışmaya başlamaları çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine nazaran daha zor olmaktadır. Bu duruma sebep olarak, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin tamamının bayan olması, bayanların daha çok ders çalışma istekleri ve bilgisayar ile muhasebe bölümü derslerinin daha çok uygulama içerikli ve sayısal ağırlıklı dersler olması, bu sebeple ders yüklerinin daha ağır olması gösterilebilir.

Bulgular neticesinde; “2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışmayacak kadar çok yorgun hissediyorum.” maddesi, “3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.” maddesi, “6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.” maddesi, “8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.” maddesi ve “17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.” maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre anlamlı farklılığın bilgisayar ve çocuk gelişimi bölümü öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Buna göre, bilgisayar bölümü öğrencileri çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine nazaran ders çalışmaya başladıklarında kendilerini daha yorgun hissederken, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin yalnız çalışmayı tercih ettikleri, karmaşık konuları kendi kelimeleriyle ifade ederek çalıştıkları, konulardaki önemli yerleri not aldıkları ve öğrenim düzeylerini kontrol etmek için verilen soruları cevaplandıkları görülmektedir. Bunun sebebinin ise, bilgisayar bölümü ders içeriklerinin çocuk gelişimi bölümüne göre daha ağır olması ve bunun akabinde de bilgisayar bölümü öğrencilerinin ders çalışma isteklerinde azalma, ders çalışmada ve derse başlamadan önce motivasyon eksikliklerine yol açtığı olduğu düşünülebilir.

Elde edilen veriler ışığında; “4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm.” maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre anlamlı farklılığın çocuk gelişimi ile mobilya bölümü öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Buna göre, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin mobilya bölümü öğrencilerine nazaran yeni bir üniteye başladıkları zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye daha fazla kafa yordukları görülmektedir. Buna sebep olarak, mobilya bölümünün uygulamalı bilimler alanında olduğu ve bölümün neredeyse tamamının erkek öğrencilerden oluşması nedeni ile bayan öğrencilerdeki derse hazırlık ve çalışma faaliyetlerinde erkek öğrencilerden daha istekli olmaları gösterilebilir.

Bulgulara göre; “7.Konuları okurken bana anlamlı gelen yerlerin altını çizerim.” maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre

anlamli farklilikin bilgisayar ve çocuk gelismisi bölümü ile bilgisayar ve muhasebe bölümü öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Buna göre, çocuk gelismisi ve muhasebe bölümü öğrencilerinin konuları okurken anlamli gelen yerlerin altını çizme tekniğini bilgisayar bölümü öğrencilerine nazaran daha çok kullandıkları görülmektedir. Bunun sebebinin Bu duruma ise bilgisayar bölümü ders içeriklerinin daha çok uygulamaya yönelik olmasının sebep olduğu düşünülebilir.

Elde edilen verilere göre; "23.Snavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum." maddesi ve "24. Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum." maddesinde yapılan çoklu karşılaştırma testinden (Tukey HSD) elde edilen sonuca göre anlamli farklilikin bilgisayar ve çocuk gelismisi bölümü ile çocuk gelismisi ve mobilya bölümü öğrencileri arasında olduğu görülmektedir. Buna göre, bilgisayar ve mobilya bölümü öğrencileri çocuk gelismisi bölümü öğrencilerine nazaran sınavlarda sorulabilecek soruları tahmin etmekte ve ders çalışmayı planlamada daha çok zorlanmaktadırlar. Bunun sebebinin ise, çocuk gelismisi öğrencilerinin bayan olmasından ve ders çalışma isteklerinin diğer bölümlere göre daha fazla olmasından kaynaklı motivasyon farkliliği olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde öğretim türü değişkenine göre anlamli bir ilişki olup olmadığını anlamak t-Testi yapılmış ve bulgular Tablo-5'de verilmiştir:

Tablo 5.Öğrencilerin Ders Çalışma Stratejilerine Sahip Olma Düzeylerinin Öğretim Türü Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Maddeler	Öğretim	N	\bar{X}	S	t	p
1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor.	1.Öğretim	110	3.263	1.352	-2.366	.019*
	2.Öğretim	60	3.733	.989		
2.Çalışmaya başladığım zaman kendimi çalışmayacak kadar çok yorgun hissediyorum.	1.Öğretim	110	3.381	1.141	-.008	.993
	2.Öğretim	60	3.383	1.106		
3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim.	1.Öğretim	110	3.036	1.573	-2.118	.036*
	2.Öğretim	60	3.533	1.227		
4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm.	1.Öğretim	110	3.445	1.505	-2.046	.042*
	2.Öğretim	60	3.916	1.292		
5.Ders kitaplarında verilen çalışma talimatlarına/yönergelerine göre çalışırım.	1.Öğretim	110	2.645	1.378	-.325	.745
	2.Öğretim	60	2.716	1.328		
6.Bana karmaşık gelen konuları kendi kelimelerimle ifade edip, sonra çalışırım.	1.Öğretim	110	3.290	1.467	-1.896	.060
	2.Öğretim	60	3.716	1.263		
7.Konuları okurken bana anlamli gelen yerlerin altını çizerim.	1.Öğretim	110	4.027	1.357	-1.498	.136
	2.Öğretim	60	4.333	1.099		
8.Ders çalışırken konuların önemli yerlerini not ederim.	1.Öğretim	110	3.990	1.274	-1.806	.073
	2.Öğretim	60	4.333	.985		
9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim.	1.Öğretim	110	3.327	1.341	-2.382	.018*
	2.Öğretim	60	3.816	1.157		
10.Ders çalışırken önemli noktaları gözden geçirmek üzere zaman zaman ara veririm.	1.Öğretim	110	3.545	1.178	-.212	.832
	2.Öğretim	60	3.583	.979		
11.Ders çalışırken rakamları, grafikleri ve tabloları atlarım.	1.Öğretim	110	2.863	1.486	-.367	.714
	2.Öğretim	60	2.950	1.419		
12.Yeni düşünceleri anlamada gerçek yaşamdaki karşılıklarını bulmaya çaba gösteririm.	1.Öğretim	110	3.372	1.164	.478	.633
	2.Öğretim	60	3.283	1.165		
13.Öğrendiklerim arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışırım.	1.Öğretim	110	3.290	1.329	-.628	.531
	2.Öğretim	60	3.416	1.078		
14.Önceki öğrendiklerim ile yeni öğrendiklerim arasında bağ kurmaya çalışırım.	1.Öğretim	110	3.254	1.364	-1.685	.094
	2.Öğretim	60	3.616	1.290		
15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm.	1.Öğretim	110	2.945	1.476	-2.727	.007*
	2.Öğretim	60	3.550	1.185		
16.Öğrendiğim konulardaki neden-sonuç ilişkilerini	1.Öğretim	110	3.345	1.244	-.462	.644

bulmaya çalışırım.	2.Öğretim	60	3.433	1.063		
17.Çalışma konusundaki öğrenme düzeyimi kontrol etmek için ilgili soruları cevaplamaya çalışırım.	1.Öğretim	110	3.572	1.281	-.479	.632
	2.Öğretim	60	3.666	1.099		
18.Konu ile ilgili problem verildiğinde, bu problemi nasıl çözebileceğimi düşünürüm.	1.Öğretim	110	3.609	1.299	-1.075	.284
	2.Öğretim	60	3.816	.999		
19.Ders kitaplarına ek olarak konu ile ilgili önerilen diğer kaynakları da bulup çalışırım.	1.Öğretim	110	3.145	1.360	.980	.328
	2.Öğretim	60	2.933	1.325		
20.Ders çalışırken kısa zamanda okuduğum kelimeler anlamsız bir yığın haline geliyor.	1.Öğretim	110	3.090	1.364	-1.567	.119
	2.Öğretim	60	3.416	1.154		
21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor.	1.Öğretim	110	2.900	1.561	-2.255	.025*
	2.Öğretim	60	3.433	1.293		
22.Çalıştığım masada mektup, resim, vb dikkat dağıtan gereksiz şeyleri bulundurmam.	1.Öğretim	110	3.281	1.539	1.031	.304
	2.Öğretim	60	3.033	1.425		
23.Sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte güçlük çekiyorum.	1.Öğretim	110	3.181	1.441	1.424	.156
	2.Öğretim	60	2.866	1.255		
24.Ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğimden sınavlarda başarısız oluyorum.	1.Öğretim	110	3.154	1.447	-.132	.895
	2.Öğretim	60	3.183	1.171		
25.Ders çalışmaya çok zaman verdiğim halde başarımlarım yeterli değil.	1.Öğretim	110	3.263	1.463	.796	.427
	2.Öğretim	60	3.083	1.305		
26.Sınava çalışırken öğreneceğim şeyleri önem sırası, kitaptaki sıra, vb mantıklı bir sıraya sokarım.	1.Öğretim	110	3.472	1.412	-1.576	.117
	2.Öğretim	60	3.816	1.255		

*p<.05

Tablo-5'te yapılan t-testi sonuçlarında öğrencilerin ders çalışma stratejilerine ilişkin görüşlerinde öğretim durumu değişkenine göre; "1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor." maddesinde [$t_{(168)} = -2.366$, p .05], "3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim." maddesinde [$t_{(168)} = -2.119$, p .05], "4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm." maddesinde [$t_{(168)} = -2.047$, p .05], "9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim." maddesinde [$t_{(168)} = -2.383$, p .05], "15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm." maddesinde [$t_{(168)} = -2.727$, p .05] ve "21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor." maddesinde [$t_{(168)} = -2.256$, p .05] istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular ışığında; "1.Derslerime çalışmaya başlamam uzun zaman alıyor." maddesinde, "3.Derslerime başkaları ile birlikte çalışmaktansa yalnız çalışmayı tercih ederim." maddesinde ve "4.Yeni bir üniteye başladığım zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünürüm." maddesinde 1. öğretim (gündüz) öğrencilerinin ortalama puanlarının 2. öğretim (gece) öğrencilerine nazaran daha düşük olduğu görülmektedir. Buna göre, 1. öğretim (gündüz) öğrencileri ders çalışmaya başlamakta, grupla beraber çalışmaktansa yalnız çalışmakta ve yeni bir üniteye başladığı zaman en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünmekte 2. öğretim öğrencilerine nazaran daha çok zorlanmaktadırlar. Bu duruma ise, birinci öğretim öğrencilerinin gündüz eğitim görmelerinin, akşamında ise sosyal faaliyetlere daha fazla yer ayırmalarının, akabinde de ders hazırlıklarına gereken önemi veremediklerinin sebep olduğu düşünülebilir.

Toplanan veriler neticesinde; "9.Bir konuyu anlamadığımda, anlayana kadar tekrar tekrar okumayı denerim." maddesinde, "15.Çalıştığım konuları bir başkasına öğrettiğimi düşünürüm." maddesinde ve "21.Eve gelen misafirler, arkadaşlar, vb çalışmamı engelliyor." maddesinde 1. öğretim (gündüz) öğrencilerinin ortalama puanlarının 2. öğretim (gece) öğrencilerine nazaran daha düşük olduğu görülmektedir. Buna göre, 1. öğretim (gündüz) öğrencileri 2. öğretim öğrencilerine nazaran anlamadıkları konuları tekrar tekrar okumadığı, çalıştığı konuları bir başkasına öğrettiğini düşünmediği ve eve gelen misafirlerin çalışmasını etkilemediği görüşündedirler. Bu duruma, daha önce de söylenildiği gibi gece ve gündüz

öğretimleri arasındaki zaman dilimi, sosyal aktivitelere ayrılan zaman miktarları ve ders hazırlık aşamasına verilen önem farklılıklarının sebep olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Uzaktan eğitim derslerinde meslek yüksekokulu öğrencilerinin verimli ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

1. Kız öğrenciler genellikle derslerine yalnız çalışmayı tercih ederlerken erkek öğrenciler genellikle grup olarak çalışmayı tercih etmektedirler.
2. Erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran ders çalışma planlaması yapma ve sınavdaki önemli noktaları seçme konusunda zorlanmaktadır. Bunun sonucu olarak da elde edilen başarıyı yetersiz görmektedirler.
3. 18 yaşında ve daha küçük olan öğrenciler 22 ve üzeri yaş grubu öğrencilere nazaran daha fazla öğrendikleri arasında benzerlik ve farklılıkları bulmaya çalışmaktadırlar.
4. Bilgisayar ve muhasebe bölümü öğrencilerinin ders çalışmaya başlamaları çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine nazaran daha zor olmaktadır.
5. Bilgisayar bölümü öğrencileri çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine nazaran ders çalışmaya başladıklarında kendilerini daha yorgun hissederken, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin yalnız çalışmayı tercih ettikleri, karmaşık konuları kendi kelimeleriyle ifade ederek çalıştıkları, konulardaki önemli yerleri not aldıkları ve öğrenim düzeylerini kontrol etmek için verilen soruları cevaplandıkları görülmektedir.
6. Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin mobilya bölümü öğrencilerine nazaran yeni bir üniteye başladıkları zaman üniteyi en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye daha fazla kafa yordukları görülmektedir.
7. Çocuk gelişimi ve muhasebe bölümü öğrencilerinin konuları okurken anlamlı gelen yerlerin altını çizme tekniğini bilgisayar bölümü öğrencilerine nazaran daha çok kullandıkları görülmektedir.
8. Bilgisayar ve mobilya bölümü öğrencileri çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine nazaran sınavlarda sorulabilecek soruları tahmin etmekte ve ders çalışmayı planlamada daha çok zorlanmaktadırlar.
9. 1. öğretim (gündüz) öğrencileri ders çalışmaya başlamakta, grupla beraber çalışmaktansa yalnız çalışmakta ve yeni bir üniteye başladığı zaman en iyi şekilde nasıl çalışabilirim diye düşünmekte 2. öğretim (gece) öğrencilerine nazaran daha çok zorlanmaktadırlar.
10. 1. öğretim (gündüz) öğrencileri 2. öğretim (gece) öğrencilerine nazaran anlamadıkları konuları tekrar tekrar okumadığı, çalıştığı konuları bir başkasına öğrettiğini düşünmediği ve eve gelen misafirlerin çalışmasını etkilemediği görüşündedirler.

Sonuç itibariyle çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm ve öğretim türü değişkenlerine göre verimli ders çalışma stratejilerine sahip olma düzeylerinde çeşitli farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçların sadece Ondokuz Mayıs Üniversitesi Vezirköprü Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden oluşan örneklem grubu için geçerli olduğu unutulmamalıdır.

Uzaktan eğitim, eğitim teknolojisi ve uzaktan eğitim kanalları ile eğitici ve öğrenmeye istekli kitlelerin fiziksel olarak birbirinden uzak oldukları bir ortamda gerçekleşen, öğretim için hazırlanan materyalleri kullanarak öğrenmenin sürdürüldüğü ve eğitim-öğretimin ülkenin her yerine ulaştırıldığı, çok yönlü iletişim imkânlarının kullanımı ile gerçekleştirilen çağdaş bir eğitim modelidir. Bu eğitim modelinin ülkemizde de etkin bir yöntem olarak kullanıldığı gerçeğinden yola çıkılarak; bu konudaki çalışmalara hız verilmesi, ayrıca konu ile ilgili çalışmak isteyen akademisyen ve öğretmenler ile uzmanların teşvik edilerek desteklenmeleri sağlanabilir. Uzaktan eğitim kapsamında yer alabilecek derslerin incelenmesi ve her ders için en uygun uzaktan eğitim yöntemlerinin belirlenmesi, uzaktan eğitimde kullanılacak web sitelerini hazırlayabilecek ara eleman yetiştirilmesi önerilebilir.

Ayrıca araştırma bulguları doğrultusunda, öğrencilere, uzaktan eğitim hizmetlerini yürüten kurumlara ve alandaki araştırmacılara şu önerilerde bulunmaktadır:

1. Uzaktan eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrenciler bu konuda faydalanabilecekleri verimli ders çalışma stratejileri konusunda araştırmalar yapabilir, kendilerini geliştirebilirler.
2. Uzaktan eğitim hizmetlerini yürüten kurumlar öğrencilere verimli ders çalışma yollarını tanıtmalı, gerekirse öğrenciler kayıt olduklarında kısa süreli bir kurstan geçirilmelidir. Bunun için radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarından da faydalanılabilir.
3. Uzaktan eğitim öğrencilerinin bağımsız olarak çalışabilecekleri ve bir araya gelebilecekleri öğrenme merkezleri oluşturulabilir.
4. Benzer araştırmalar daha geniş ve farklı örneklem gruplarıyla yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AYDIN, B. (1989). "Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi." *M.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 1, s. 8-15.
- AYDIN B. (1990). "Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri ile Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlıklarının İncelenmesi." *Psikoloji Dergisi*, S. 25 (7), s. 33-40.
- AYVAZREİS, Z. (2004). "Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitim Uygulamaları." *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler Cilt-II*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.1185-1199.
- BAY, E., TUĞLUK, M.N. ve GENÇDOĞAN, B. (2004). "Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi." *G.Ü. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2 (2), s. 223-234.
- BRATT, J. (1997). *The History of Open Education*. Stocholm.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (13. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- ÇALLI, F. (2001). *Uzaktan Öğretim ve Ders İçeriği Geliştirme (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DURAL, S. (2008). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri ile Başarıları Arasındaki İlişki (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERTUĞRUL, E. (1999). Uzaktan Eğitim Nedir? Uzaktan Eğitimin Kurumsal ilkeleri, yöntemleri, kullanım alanları, amaçları, faydaları, teknikleri nelerdir? *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, s. 7-14.
- GENÇ, S.Z. (2000). "Bilgi Toplumunda Eğitim", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 4, (1), s. 1-16.
- GIBBONS, S.A. ve FAIRWEATHER, G.P. (1998). "Computer-Based Instruction Design and Development. Section V. 23." *CBI and Distance Learning. Educational Technology Publications*, Englewood Cliffs, New Jersey, s. 415-518.
- GODZELLA, M.B. ve FOURNET, G.P. (1976). "Sex Differences in Self Perceptions as Students of Excellence and Academic Performance", *Perceptual Motor Skills*. S. 43 (3), s. 1092-1094.
- GÜRCAN, H. İ. (1999). Sanal Üniversiteler ve Sanal Gazeteler. *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, s. 133-139.
- HALİS, İ. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Konya: Mikro Yayınları.
- İŞMAN, A. (1999). Uzaktan Eğitim: EDOK Uzaktan Eğitim Merkezi. *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, s. 93-101.
- JIN, Q. (2002). "Design of a Virtual Community Based Interactive Learning Environment", *Information Sciences*. S. 140, s. 171-191.

- KARASAR, Ş. (1999). *Sanal Yüksek Eğitim. Yeni iletişim teknolojilerinden İnternet'in kullanımı (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KAYA, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- MATT, G.E., PERCKERSKY, B. ve CERVANTES, C. (1991). "High-school Study Habits and Early College Achievement", *Psychological Report*, S. 69, s. 91-96.
- SARACOĞLU, A.S., BAŞER, N., YAVUZ, G. ve NARLI, S. (2004). "Öğretmen Adaylarının Matematiğe Yönelik Tutumları, Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri ile Başarıları Arasındaki İlişki", *Ege Eğitim Dergisi*, S. 5 (2), s. 53-64.
- SARACOĞLU, A.S. ve KARASAKALOĞLU, N. (2011). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Düzeyleri ile Çalışma ve Öğrenme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Eğitim ve Bilim Dergisi*, S. 36 (161), s. 98-115.
- SARIABDULLAHOĞLU, A. ve ERSOY, A. (2008). "Uzaktan Eğitim", *Karınca Kooperatif Postası*, S. 73, (860), s. 26-35.
- TEKER, N. (2002). "Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Ders Çalışma Stratejilerinin Karşılaştırılması", *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, S. 1, (1), s. 49-66.
- TÜRKOĞLU, A., DOĞANAY, A. ve YILDIRIM, A. (1998). *Ders Çalışma Becerileri*, Adana: Baki Kitabevi.
- VERDUIN, J.R. ve CLARK, T.A. (1991). *Distance Education: The Foundations of Effective Practice*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- VERDUIN, J.R. ve CLARK, T.A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları (Çev: İlknur Maviş)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Kibele Sanat Merkezi.
- YAYLACI, H. (2000). *İnternet'te Eğitim (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.